

Wern 3486

(1-12)

543

7

DE
VLCERIBVS
V I R C A E

TENTAMEN
HISTORICO - CHIRVRGICVM

CONSENSV
FACVLTATIS ILLVSTRIS,

PRAESIDE

D. PHILIPP. FRIDER.
MECKEL,

PROF. PVBL. ORD. MED. ET CHIRVRG.
PHYSIC. CIRCVL. SALIC. ET COMIT.
MANSFELD.

DIRECTOR. INSTIT. CLINIC. CHIRVRG.

DOCTORIS
MEDICINAE ET CHIRVRGIAE
GRADVM AMBIENS,

ERVditorVM EXAMINI PVBLICO

OFFERT

DIE SEPT. MDCCXC.

MARTIN. SAM. GOTTLOB
SCHMIDT,

F O M E R A N V S.

HALAE

TYPIS HVNDTIANIS.

VIRIS GENEROSISSIMIS,
DOMINO
DE BRÜNECK,
LEGATO GENERALI COPIARVM
REGIS RORVSSIAE,
ET SVMMO DVCI COHORTVM
POMERANARVM:

VIRID GEMMINUTIAE

U T R A D U M E R

R E A T I O N E R

de ob

U T R A D U M E R

de ob

U T R A D U M E R

de ob

U T R A D U M E R

de ob

U T R A D U M E R

de ob

U T R A D U M E R

DOMINO
DE RAUMER,

LEGATO GENERALI COPIARVM

REGIS BORVSSIAE,

ET DVCI COHORTIS MILLENARIAE

PEDESTRIS,

DOMINIS GRATIOSISSIMIS

S.

DOCTO
D. RÄUMER

LEITEN

LEITEN

LEITEN

LEITEN

LEITEN

LEITEN

LEITEN

LEITEN

LEITEN

LEITEN

LEITEN

LEITEN

LEITEN

CONSPECTVS.

I. Historia theoriæ et curationis vlcerum virgæ.

- §. 1. 2. Mutatio constitutionum generalium epidemicarum.
3. 4. Lues venerea cum malis topicis.
5. Mala topica ante luem veneream cognita, nec obſcoenis cauſis tributa.
6. 7. *Celſi et Galeni* loca: huius theoriæ de vlceribus virgæ.
8. 9. A coitu impuro, nimio deriuata cauſa vlcerum virgæ, a temporibus luxus Romani inde.
10. Subtilis theoriæ de decubitu humorum ex hepate, tanquam cauſa vlcerum virgæ.
11. 12. Diſtinctiones ſubtiles, quas medium æuum inter cauſas vlcerum virgæ poſiuit.
13. 14. Curatio eorum affectuum.
15. Primi ſcriptores de lue venerea reſpectu vlcerum virgæ non aliter ſenſerunt, ac antecelliores.
16. Methodus curatiua eadem fere.

17. 18.

17. 18. Nisi quod chemica schola commendaret hydrargyrum.
19. Theoria noua de causis luis venereae et symptomatibus.
20. Curatio vlcerum, ad medium nostrum saeculum.

II. Sententia auctoris circa theoriam et curationem vlcerum virgae.

- §. 22. Diagnofis et differentia vlcerum.
23. De loco et tempore eorum.
24. Theoria huius mali.
25. Prognofis.
26. Indicationes curatiuae.
27. *Prima*: vt extirpetur virus vlcerosum, excitetur inflammatio benigna.
28. *Secunda*: vt aboleatur nimia partium fenfilitas.
29. *Tertia*: vt caueatur infectio ni massae humorum.

1.

Quod in annorum perpetua successione videmus, fertilitatem nunc quidem summam, nunc mediocrem, saepe nullam esse, quia naturae quoque sua quies, qua sese recolligat, est necessaria; illud idem in hominum stirpibus et aetatibus contingit. Neque enim in familiis tantum, verum etiam in gentibus et populis dantur certae aetates virorum in hoc vel illo virtutis et eruditionis genere illustrium: succedunt inde multo inferiores et tanta successione fere indigni, donec tandem reuiuifcat iterum prisca virtus, et magnitudine sua omnium antecessorum suorum claritati inducat caliginem.

2.

Eadem perpetua rerum vicissitudo obseruatur quoque in morborum generis humani

A 2

hi-

historia. Ab antiquis enim inde temporibus non solum certae quaedam epidemiae per annos aliquot grassabantur, siluerunt deinde per annos, imo per saecula; deinde vero aucta quasi saeuitie crudelius iterum inuaserunt homines nefanda talia mala non somniantes.

Praeterea quoque *saecularem* quamdam in certis regionibus animaduertimus *epidemicam constitutionem*, quae quidem in omnibus tunc apparentibus morbis vel epidemicis vel sporadicis, tanquam constitutio generalis epidemica praedominatur, deinde vero mutato climate physico, mutato hominum victu, mutata tota vitae ratione mutatur, minuitur, demum cessat, neque nisi sparsim postea deprehenditur. Exemplo *leprae* veterum hoc luculenter confirmatur, quae, nisi in insulis oceani occidentalis et in Norvegia (nomine *Spedalsked*), fere nullibi adhuc obseruatur, medii aeuu autem vniuersalem et celeberrimam constituit epidemicam constitutionem. Exemplis *pestis* veterum, *ephemerae sudatoriae* Anglorum, *scorbuti* Eugalenici aliarumque aegritudinum dilucidare possem, si modo huc facere videretur.

3.

Luem veneream ante saeculum decimum quintum haudquaquam, praecipue non ea crudelitate neque tam vniuersim grassatam fuisse, liquet ex scriptoribus et priscis et recentioribus cuiusuis generis. Simulac vero apparuit, secum duxit horrendam cateruam malorum topicorum, quae quidem antea iam nota essent, neque tamen lui eidem tribui possent, neque nisi generalioribus caussis adscribi solerent.

4.

Topicis iisdem malis adnumeramus praesertim *ulcus virgae*, quod *carolorum* nomine a medio saeculo decimo - quinto inde, nunc vero *cancrorum* (chancres) nomine venire solet. Hoc ulcus quidem a pristinis inde temporibus obseruatum fuisse, statim ostendemus, neque tamen tribuebatur alii caussae, quam cui cetera totius corporis ulcera, neque alio modo curabatur.

5.

ROUSSEAVVIVS, euergetes generis humani, optime dixit, medicam artem pari

ri passu semper incedere cum lue morum et luxurie a), neque ibi vigere, vbi simplicitas hominum naturae conformiter ventium et defectus culturae adhuc adest. Sic quoque plurima mala, medicorum conatus excitantia non animaduertebantur, nisi dum genus humanum vita dissolute tracta ad corporis tenuitatem redigeret.

Antequam, apud Romanos praesertim, luxuries et libidines corpora hominum imbecillia reddidissent, ne vllum quidem vestigium deprehendimus, vlcerum virgae a libidinibus hominum originem ducentium. — In *schola Alexandrina* primi vixerunt auctores b), qui nobis de vlceribus pudendorum cum graueolentia et excrescentiis variis stipatis, imo in bubones transeuntibus, aliquid reliquerint, neque tamen vlli alii causae hoc vitium adscripserint, nisi causis generalioribus vlcerum, neque alio modo curauerint id malum nisi

stypsi-

a) EMILE T. I. p. 35. 36. 38. ROUSSEAU juge de JEAN IACQUES T. II. p. 108. (ed. Deux-ponts. 1782.)

b) PSEVDHIPPOCRAT. de natur. muliebr. T. II. Lind. p. 400. de morb. mulier. I. c. 20. p. 420.

Sgypticis, foliis myrti et mali punici; *deter-*
suis, velut unguento *Susino* c) et *parthenio* d).

6.

A. CORN. CELSVS e), polyhistor ille,
qui, quidquid in veterum libris medicis
inuenerat, in vnum volumen redegit, suo
apposito iudicio, vlcera virgae quoque
vberius describit, distinguit inter humida
et sicca, illa materie purulenta scatentia,
haec vero pura: nunquam tamen respicit
ad causam obscoenam huius mali. Seque-
las habet vlcera condylomata, phygeth-
la, thymia, aliasque excrescentias, inter-
dum gangraenam. Si sicca fuerint vlcera,
commendat aquam calidam cum amurca vi-
ni,

c) Tenuissimum hoc unguentum constabat ex aspa-
latho, croco, balanis, myrrho, cinnamomo et
liliis. (PLIN. hist. nat. lib. XIII. c. I. p. 589.
ed. Dalechamp.)

d) *Parthenium*, *sampsuchum*, *amaracum* veterum
conuenire videntur cum nostratum CHRYS-
SANTHEMO *Leucanthemo* L.; MATRICA-
RIA *Parthenio* L., MATRICARIA *Chamomilla*,
et ANTHEMI *nobilis*, forsân et cum TEVERIO
Maro. (SALMAS. homonym. hyl. iatr. pag. 10.
ed. Traiect. ad Rhen. fol. 1689.)

e) De re medica Lib. VI. c. 18. p. 328. (ed. Targ.
1785.)

ni, butyrum rosatum et decoctum *lycii f)*:
 si humida fuerint, terebinthinam cum vi-
 no austero, *misy g)* cocto, croco et myr-
 rha, imo cum *calce viua h)* et *chalcitide i)*
 applicat. — His patet, tunc etiam tem-
 poris vsu adstringentium, absterfuo-
 rum, irritantium non ignoratum fuisse;
 quae remedia quoque DIOSCORIDES *k)*,
 praesertim amurcam et calcem viuam, re-
 petit.

7.

Circa originem et theoriam mali vete-
 res non anxii erant, donec Claud. GALE-
 NVS *l)*, secundum systema a se excogita-
 tum, quod per plura saecula dominabatur,
 ad

f) Lycium veterum est *THAPSIA vulgaris L.*
 (*Salmas. l. c. p. 59.*)

g) *Misy* vocat *SALMASIVS* vitriolum romanum:
 (*Exercit. Plinian. in SOLIN. p. 815. ed. Traject.*
ad Rhen. fol. 1689.) *WALLERIVS* vero *Gul,*
Atrament Sten, sã väl svafvelgul, som orange
färga, — Lapidem atramentarium flauum. (Mí-
neral-riket p. 159. ed. Stockh. 1747.)

h) Ne itaque recentiores putent, inuentum nouum
 esse —

i) Est terra, ex qua aes fundebatur. (*SALMAS. l.*
c. p. 773.) *Lapis atramentarius ruber. (WAL-*
LER. l. c.)

k) *Lib. I. c. 138. p. 69. ed. Francf. 1598.*

ad sacrum illum quaternum numerum appellans, ex melancholicis humoribus pereret originem ulcerum, quae in pudendis contingunt. Ample recensuit pluribus locis *l*) ulcerum in pudendis obtingentium sequelas, velut phimosis, paraphimosis, verrucas, phygethla, columellas varii generis, quibus applicat siccantia, abstergentia.

Hunc sequuntur tam in theoria, quam in praxi fere omnes scriptores seriores ante barbara ipsa saecula. Sic ORIBASIVS *m*) thymum vocat vlcus squalidum penis, aspera excrescentia, callosis marginibus conspicuum, commendavit ad eius curationem sicca, abstergentia. SCRIBONIUS LARGVS *n*) et AETIVS *o*) respiciunt praesertim ad diagnosin ulcerum, quae sanioso ichore, nec vero pure constituitur. THEODORVS PRISCIANVS *p*), MARCELLVS

LVS

l) Meth. med. Lib. V. c. 17. — Defin. med. p. 389. (Tom. IV. ed. Basil. 1538.)

m) Synops. Lib. VII. c. 39. Lib. IX. c. 37. p. 116. 146. coll. Stephan.

n) De compos. medicam. c. 87. 88. p. 121. ed. Rhod. Patav. 1655.

o) Tetrabibl. Lib. III. c. 14.

p) Rer. med. Lib. I. 25. fol. Argent. 1532.

LVS EMPIRICVS *q)*, PAVLLVS AEGINETA *r)* commendant folia myrti, cineres herbarum *s)*, aloen, radicem panacis *t)*, corticem pinus, pompholyga *u)*, lapidem haematiten aliaque multa exsiccantia, irritantia, cum interno vsu nucleorum pineorum, quibus optime decumbens humor melancholicus euacuari possit. Ipsas vero verrucas, phygerhla, acrochordones et morales ficus excindi, ferroque candenti domari iusserunt.

8.

Nunc vero a temporibus deprauatorum morum et libidinosi victus gentis Romanae clare obseruabantur eadem vlcera, tanquam sequelae coitus impuri, inordinati, nimii. Primum huiusmodi vestigium

q) De medicam. c. 33. coll. Stephan.

r) Lib. III. 3. 59. IV. 15. ed. Basil. 1538.

s) Nuperi carbones extinctos in ulceribus saniosis adhibent. MOENCH Mat. med. p. 221.

t) Forfan HERACLEVM *Sphondylium* L. vel PASTINACA *Opopanax*. (SALMAS. in Solin. p. 901. Homonym. hyl. iatr. p. 44)

u) Cadmia fornacum, flores zinci. GREN'S Handb. der Chemie. Th. II. B. II. S. 566.

gium apud MARTIALEM x) deprehenditur, ubi *ulcus acre, pustulaeque lucentes et triste mentum, sordidiue lichenes basiatorum* describuntur. Deinde FLAVIUS IOSEPHVS y) de *Herode rege*, libidinibus obruto, narrat, putridis ulceribus circa pudenda decessisse: EVSEBIUS z) idem de *Galerio Maximino tyranno*, foedis voluptatibus dedito: idem PALLADIUS, auctor *historiae Lausiaca* a), de *Herone* quodam, qui ex mimae Alexandrinae amplexibus asportauerat anthracem inguinum et ulcera cancrofa pudendorum.

Posteris temporibus idem effectus coitus impuri, nimii, saepius obseruabatur. Sic Arabs ABU OSBAIAH b) *ulcus faniosum* vidit in pene ex impuro cum bestia coitu: a nimio et immoderato coitu ulcera pudendorum cacoethea IAHI AH EBN SERAPIVN c): a coitu cum muliere fluxu menstruo

x) Lib. VII. epigr. 21. Lib. XI. epigr. 99.

y) Antiquit. Iudaic. Lib. XVII. 3. p. 597. ed. Aurel. allobrog. 1611.

z) Hist. ecclesiast. Lib. VIII, c. 27. 28.

a) Biblioth. patr. T. VII. sect. 29. p. 1565.

b) REISKE opusc. med. ex monim. Arab. p. 61.

c) Breviar. tr. 5. c. 29. fol. 85. ed. Alpag. Venet. 1550.

struo laborante MICHAEL SCOTVS *d*):
 a coitu cum foeda muliere *Guilielm. DE SA-*
LICETO e) (Saec. XIII.) et LANFRAN-
CVS f), prioris discipulus. Definit hanc
 foeditatem mulieris *Bernb. GORDONIVS g*),
 imo cautelas addit, quibus anteverti pos-
 sit vlcus ex coitu cum foeda muliere, quae
 habeat matricem sanie, aut pure aut ven-
 rositate repletam. Easdem obseruationes
 reperimus apud *GUIDONEM DE CAV-*
LIIACO h), instauratorem melioris et mac-
 culae chirurgiae (Saec. XIV.) de remedio
 contra pustulas vlceras ex concubitu cum
 foeda muliere.

9.

Quamuis insuper *Io. GADDESSEN i*)
 et *VALESCVS DE TARANTA k*) ad aliam
 ori.

d) De procreat. homin. c. 6. ed. Paris 1526.

e) Chirurg. Lib. I. c. 42. 48. p. 316. b. ed. Venet.
 1546. fol.

f) Practic. Tr. III. doct. 3. c. II. f. 247. a. ed.
 Venet. 1546. fol.

g) Lil. medic. P. VII c. 5. p. 206. a. apud *GRV-*
NER. Aphrodis. p. 26.

h) Chirurg. Tr. VI. sect. 2. c. 7. p. 81. a. ed. Ve-
 net. 1546.

i) Ros. anglic. Lib. II. c. 17. ed. 1595.

k) Philon. pharmac. Lib. VI. c. 5. p. 498. ed. Frcf.
 1595.

originem vlcerum obfcoenorum simul referent, nimirum ad sperma retentum inter glandem et praepurium, videtur tamen vniuerſim fere recepta fuiſſe opinio de coitu impuro cum muliere menſtruata aut aliis impuritatibus referta, tanquam cauſſa vlcera veretri. Sic ſaeculo XIV. adhuc **MAGNINVS** *l*) quidam vlcerationem virgae deriuauit a coitu cum figura inconueniente. Plura argumenta adhuc reſtant, quibus liquet, quam anxie inquiſiuerint veteres cauſſas nimis ſubtiles in re tam clare patente. Quicumque hiftoriae medicae nomen dat, ei tales animaduerſiones vndique ſeſe offerunt.

Pauca tantum addam veſtigia originis vlcera virgae dolorificorum, profundorum, calloſis marginibus ſtipatorum ex fornicatione et coitu immoderato: et quidem deſumpta ex ſcriptõribus ante medium ſaeculum XV. — **Thom. GASCOIGNE** *m*)
vlcera

l) De regim. ſanit. P. III. c. 5. ed. Lugd. 1717. Male quidem **HALLERO** dicitur hic liber ex **ARNOLDO VILLANOVANO** exſcriptus. Omnino diuerſus eſt. Cf. **HALLERI** Bibl. med. pract. T. I. p. 449. Unicum forte exemplum, ubi *Hallerus* tam graviter ſit hallucinatus.

m) Philoſ. Tranſact. Vol. XXXI. p. 47. ſq.

vlcera fanioſa cum conſumtionem pudendorum ſe obſeruaffe ait in plurimis ſui aevi hominibus, qui libidinibus ſeſe dederant, praefertim in *Willo* quodam, narrat quoque iisdem vlceribus cacoethibus deceſſiſſe Ioannem *Gaunt*, Ducem Lancaſtriae. — Laſcius ille poeta Franc. VILLON *n*) vlcera cancroſa (chancres) inter ſequelas libidinum ſuarum recenset. — Alia exſtant poemata PACIFICI MAXIMI *o*) quibus quoque vlcera, quae priapus marcidus foetido ore gereret, puellarum conuerſationibus tribuuntur. — Eandem originem ſtatuit quoque Petrus de ARGELATA *p*) et tranſitum vlcerum in bubones ipſe obſeruauit.

10.

n) Oeuvres p. 140. ed. *Formey*. 1740. apud HENSLEGER Geſch. der Luſtſeuche. p. 323, et GRVNER Aphrodiſ. p. 32.

o) edita 1489. apud SANCHEZ apparit. de la maladie vener. p. 110. HENSLEGER. l. c. p. 310. GIRTANNER. Abb. von der Luſtſeuche Th. I. p. 19. GRVNER l. c. p. 33.

p) Chirurg. Lib. II. tr. 30. c. 3. ed. 1531. fol. — Scriptus eſt liber a. 1442, HALLER bibl. chirurg. I. 165.

10.

Longe alia autem simul cum hac theoria regnavit ad medium saeculum XVI. a GALENI temporibus inde de vlceribus virgae, nimirum quod ex decubitu quodam humorum deprauatorum in hepate oriri tantum possint. Principium quidem huius theoriae ex priscis protophilosophorum Graecorum temporibus reperere debemus, vbi sedes partis animi ἐπιθυμίας, (concupiscentis) quaerebatur in hepate. Haec quidem opinio in vita communi et in scholis philosophorum tam generatim viguit, vt demonstrare nequeamus, virum fuerit a philosophis primis excogitata, an popolare tantum commentum. In veteribus poetis nil facilius deprehenditur, nil frequentius eadem idea, cuius exemplum petere licet tantum ex vno alteroue loco q).

PLATO vero r), qui in Timaeo suo veteres fere omnes mythos, veterumque phi-

q) Horat. Lib. I. od. 25. Cum tibi flagrans amor et libido, quae solet matres furiare equorum, saeviet circa iecur ulcerosum — Cf. Proverb. Salom VII. 23.

r) Tim. p. 387. 389. sq. ed. Bipont. 1786. Opp. Platon. T. IX.

philosophorum pleraque commenta collegerat, fusim de mortalis animae sede duplici et in thorace et in hepate loquitur, cui posteriori adscribit concupiscentiam animalem, diaphragmatisque officium in eo constituit, vt brutalis haec anima ab immortali, rationali, eo curatius discriminetur. His plane gemina legeris apud *ALCINOVM* s) et ipsum *GALENUM* t), ex quo deinde tota sectatorum cohors idem dogma suscepit et ad morborum variorum explanationem adhibuit. — Cum quoque deinde Platonis doctrinae a superstitionis et fanaticis hominibus cum orientali philosophia saeculo tertio et quarto coniungerentur, haec theoria quoque de hepatis dominio in amorem physicum, magna cepit incrementa et adeo exprimebatur, quasi hepar sit viscus dominans in genitalibus, iisque praefectum.

II.

Tali modo itaque melius declaratur theoria vlcera aliorumque affectuum veteri

s) Instit. Platon. c. 17.

t) De usu part. Lib. IV. c. 12. *Casp. Hoffm. Comment. in Galen. de usu part. p. 73.*

retri ex decubitu humorum cholericorum et melancholicorum ab hepate inde ad genitalia. Hinc quoque clarius patet nexus haemorrhoidum cum ulceribus penis, qui praecipue fatis celebrabatur saeculis barbaris, cum haemorrhoidum nomine veniret quidquid anum afficeret u).

Tam acriter adhaeserunt medici seriores ad saeculum XV. vsque huic theoriae, quoniam plures clerici *gomorrhia* x), *carolis* y), *acruarod* z), *formicis* laborabant, quorum malorum originem ex obsceno illo fonte repetere haud audebant medici. — Primus autem, qui hanc theoriam speciatim ad ulcera pudendorum explicanda adhibuit, fuit Arabus *IAHIAHEBNMASAJAWAIHVA*). Hic primus *formicam* dixit *ulcus pudendorum*,

u) *Hensler* Gesch. der Lustfeuche S. 300. 301. Haemorrhoides quoque *broches* dicebantur. *Hensler* l. c. p. 327.

x) *Gomorrhia* mutabatur ex *Gonorrhoea*. *HENSLE*r Gesch. der Lustfeuche. S. 170.

y) *Caroli a carie*. *HENSLE*r l. c. S. 221. 1q.

z) *Acruarod* pro *acrochordon* - verruca. *GRVNER* Aphrodit. Glossar. adiect.

*) *Practic. Summ.* II. part. 2. sect. 2. c. 2. fol. 238. *Summ.* III. part. 4. sect. 1. c. 14. fol. 185. b. ed. Venet. 1583. fol.

B

rum, ob sensum vrentem, punctorium, quo iungitur. Ex cholera adusta et praefertim grossiori deriuare satagit ortum formicae malignae (vlcereis corrosiui, cacochthis,) tractat haec vlcera quoque non alio modo ac cetera corporis vlcera, stypticis nempe corrosiuis, glutinosiis, nisi quod *herbae quinqueneruae* *b)* insignem tribuat virtutem contra haemorrhoides et affinia mala. — Quanquam margines callosos iam in iisdem vlcereis obseruauerit *EBN SINA* *c)*, tamen a cholera adusta eadem deducit, sicut alia vlcera, distinguit acute inter choleram subtilem, quae in exteriori superficie tantum vlcus subsistere sinat, quod tum *formicae ambulatoriae* *d)* nomine veniat, et choleram grossiorem, quae faciat *formicam corrosiuam*, depascentem interiora magis. Deinde vero, si phlegma sit admittum

b) *POTENTILLA reptans* siue *PLANTAGO maior* *L. HENSLER* l. c. p. 293. Magna vis inesse putabatur huic herbae, ob harmoniam quinque venarum supposititiarum haemorrhoidalium, cum quinque foliorum neruis. *Nic. MYREVS* Dispensat. med. p. 379. (ed. Francf. 1515.)

c) *Can. Lib. III. fen. 20. tr. 2. c. 20. p. 702. ed. Basil. 1556.*

d) *Erysipelas penis* vocabatur a *CONSTANTINO* *Lib. VII. c. 15. (Opp. ed. Basil. 1536.)*

stum cholerae, oriri *formicam miliarem*; si nigra euaderet pustula aut vlcus, appellabatur *pruna: ignis persicus* vero, si valde depascens et vrens esset, cum marginibus splendide rubentibus. Eandem hypothefin cum ALSAHARAE *e*), EBN ROSHD *f*), BRVNO *g*), LANFRANCO *h*), GORDONIO *i*) fere omnes scriptores verbotenus fere reperunt.

12.

Aliam distinctionem, parum diuersam ab hac, effinxit ROGERIVS *k*) a frigida et calida intemperie desumptam: illam agnouit, ubi punctiois et mordicationis sensus cum rubore excluderetur, hanc vero praesentibus his symptomatibus. Eidem hypothefi fauere se monstrarunt non pauci, praesertim GVILIELMVS DE SALICETO *l*), LANFRANCVS *m*), qui praecipue a ventositate aut frigidis humoribus in-

B 2

tra

e) Pract. tr. XXIX. c. 9. ed. Aug. Vindel. 1519.

f) Collig. lib. VII. c. 31. ed. Venet. 1560.

g) Chirurg. lib. II. c. 5. ed. Venet. 1546.

h) l. c. *i*) l. c.

k) Practic. tr. I. c. 56. ed. Venet. 1546.

l) *m*) l. c.

tra pellem et cutim *n*) deriuauit vlcera frigiditatis generis, et apostemata: haec modo dura dixit, iam molliora, ipseque CONRADVS SCHELLIG *o*), primus *luis venereae ipsius* obseruator, qui veteribus omnibus sub *formicae* nomine fuisse nota vlcera penis, et recte quidem, monuit.

13.

Methodus curatiua his theoriis et hypothesibus fere analoga fuit. Cum humores noxii cholericus aut melancholicus peccare maxime dicerentur, nil magis curae cordique habuerunt medici, quam hanc materiam ex corpore eliminare, hinc cholagoga commendant ABVBEKER ARRASSI *p*), EBN SINA *q*), GVIL. DE SALICETO *r*) (hic praesertim hermodactylos *s*), ipse-

n) *Pellis et cutis aut cutis et caro.* HENSLER über den Ausatz im Mittelalter S. 45.

o) *In pustulas malas salubre consilium* apud HENSLER. Gesch. der Lustf. Excerpt. p. 1. sq. GRVNER Aphrodis. p. 40.

p) Contin. tr. III. lib. 22. c. 1. (ed. Locatell. Venet. fol. 1542.)

q) *r*) l. c.

s) *Hermodactyli veterum erant tubera colchici illyrici s. Iridis tuberosae* (SALMAS. homon. hyl. iatr. p. 209.)

ipseque CONRAD. SCHELLIG t): alii phlebotomiam, velut ROGERIVS u) et HALY ABBAS x). — Externa autem remedia erant pro caussa et symptomatibus diuersa. Si calida fuerint et saniosa vlcera, vnguentum diaphoenicum, velut IABVL CASEM y), vnguenta e cerussa, vt HALY ABBAS z) et ROLANDVS a), saponacea, mollientia, secundum ARNOLDVM b), acetum vini aut *petias* cum aceto imburas c), quas GVILIELMVS DE SALICETO d), vnguenta alba camphorata aut oxycratum, quod GVIDO DE CAULIACO e), acetum camphoratum, quod IO. DE GADDESDEN f), aut lithargyrium siccum, quod VALESCVS DE TARANTA g), psyllium vero, plantaginem, faenugraecum cum rota fere antiquitate adhuc CONR. SCHELLIG h) adhibuit.

Tunc

t) l. c. u) l. c.

x) Pract. VIII. 21. (ed. Lugd. 1523.)

y) Chirurg. lib. II. sect. 56. p. 269. (ed. Channing. Oxon. 1778.)

z) l. c.

a) Chirurg. lib. III. c. 37. (ed. Venet. 1546.)

b) Breuiar. lib. II. c. 43. p. 1288. (ed. Basil. 1585.)

c) *Petia erat fragmentum, frustum.* (DV FRESNE DV CANGE Glossar. med. aeu. T. III. P. I. p. 171. (ed. Basil. fol. 1762.)

d) - - - h) l. c.

His quoque absterfiva, alcalina, caustica addiderunt, nimirum gossypium cum vnguento aegyptiaco, cortices granatorum *i*), picem graecam *k*) et cineres lignorum, vt TROTVLA *l*), decocta ex branca vrsina *m*), aloen, thus, mastichen, saluam, balaustia (PVNICAE *Granati* flores) asphodelum praecipue, gallas, ipsum alumen, tutiam, vitriolum, flores aeris. — His denique, si frigidum et durum praefertim vlcus esset, iunxerunt caustica actualia, et cultellum: arsenicum his quoque addidit GVIDO DE CAVLIACO *n*), quem nuperis temporibus secuti sunt plures praeter FABRICIVM HILDANVM *o*) —

14.

i) ABV'L CASEM l. c.

k) Vel *Gummi laricis* vel *Terebinthina veneta* ex PINV *larice* L. (SALMAS. Exercit. Plin. p. 357. PALLAS flor. Ross. P. I. t. 1.)

l) De curand. aegrit. c. 50. (ed. Franz. 1778.)

m) HERACLEVM *Spondylium* L. — His praefertim remediis farcotica vis et suppuratoria adscribebatur, quibus immediate et pus bonum et caro bona progignantur.

n) l. c.

o) Cent. VI. obs. 15.

14.

Mercurius apud veteres graecos venenum fortissimum credebatur *p*). Primus, qui de ejus vsu aliquid meminit, videtur esse PAVLLVS AEGINETA *q*), vbi calcinarum allegat: Arabs IAHIAH EBN MASSAWAIHV *r*) de vsu externo hydrargyri praeparati in variis morbis cutaneis loquitur. — Vnguenta vero ipsa mercurialia primus in vlceribus malignis vsurpasse dicitur ALSAHARAF *s*), deinde vero CONSTANTINVS *t*) et GORDONIVS *u*).

Praeseruativa methodus praecipue viguit apud priscos scriptores de vlceribus virgae: omnes in eo laborarunt, vt post coitum immundum anteuertetur contagium. GVILIELMVM DE SALICETO et LANFRANCVM *x*), loco omnium, allego, qui praecipue in eo sudauerunt, vt acetum, tanquam praestantissimum alexiterium

p) DIOSCORID. de medic. mat. lib. V. c. 64.

q) l. c. lib. VII. c. 15.

r) l. c. lib. III. c. 5.

s) l. c. tr. VX. c. 8.

t) l. c. lib. VII. c. 20.

u) l. c. P. II. c. 8.

x) l. c.

et prophylacticum commendarent, cum urina sani hominis, pulueres etiam sympatheticos, qui venenum attraherent, ex bolo armena, asphodelo, sanguine draconis etc. confectos. A stypticis autem iam cauere monet Petr. ARGELATA y), praesertim si absque discrimine adhibeantur, quippe quae facile bubones attrahant.

15.

Cum vero lues venerea, quibuscunque fuerit demum ex caussis, inuassisset orbem, primum imminentis phaenomenon obseruabatur idem vlcus virgae, neque primis XXX aut XL annis gonorrhoea vnquam obseruabatur z). Quamvis itaque inter primis luis venereae symptomata vlcus virgae nuncuparetur, miramur merito, tam parum accuratam fuisse primorum scriptorum historiam vlceris, tam parum eosdem quoque discessisse a veteri methodo eadem curandi. Hoc quidem declaratur melius ex opinione

y) Chirurg. tr. XII. c. 1. p. 275. (fol. Venet. 1499.)
 z) HENSLER Gesch. der Luftf. S. 186. --- MOWARD über die Luftf. Th. I. S. 5. --- ASTRUC de morb. vener. Lib. I. c. 12. p. 79. (ed. Paris 1738.) --- GIRTANNER Abh. von der Luftf. B. II. S. 119. 120.

nione medicorum istius aevi, iam diu fuisse cognitum hoc malum, cum descripserint prioribus temporibus sub *carolorum*, *formicarum* nomine.

MARCELLVS quidem CVMANVS a) primam exhibet descriptionem mali: oriri pustulis sub praeputio vel extra praeputium, sicut granum milii, aut super glandem vrethrae cum aliquali pruritu: aliquando incipere pustulam vnam in modum vesiculae paruae sine doloris sed cum pruritus sensu: deinde vlcerari tanquam formicam corrosiuam. Vocat quoque carolos, qui iam diu noti erant. — Petr. PINCTOR b) sub *alubumatae* nomine pustulas istas siue vlcera foeda describit, quae praecipue late serpant, neque adeo profundum depascant, doloribus autem acutissimis excrucient. Eodem modo loquitur WENDELINVS HOCK c), qui quidem plurima transcripserat ex ALMENAERIO,
PIN-

a) Obseru. med. p. 29. sq. apud WELSCH Syllog. curat. et obseru. medic. 4. Aug. Vindel. 1667.

b) Tract. de morbo foedo et occulto. Apud HENSLENER. Gesch. der Lustf. Excerpt. P. 47. GRVNER. l. c. p. 93.

c) Mentagra s. tract. de morbo gallico: apud ALLVISIN, Aphrodis. T. I. p. 310.

PINCTORE, TORELLA aliisque. Optimam descriptionem vlcerum sui temporis dedit IOANNES DE VIGO *d*), qui ad coloris varietatem, ad doloris magnitudinem, ad margines callosos et ad propensionem respicit vlceris latius proferpendi. Ex pustulis miliaribus saepius sequitur vlcus verum, totum penem occupans, quod praecipue accidit, si ad perinaeum aut ad basin penis oritur vlcus. Alioquin saniei ichorosae enormis copia effluit, fistulasque curatu perquam difficiles producit. Nonnunquam, et fere plerumque oriuntur excrescentiae, qui in cancrorum vlcus transire amant. Saepius ab erosione vasorum haemorrhagiae haud compescendae oriuntur, alias transit malum in sphacelum. Haec EX TORELLA ET IOANNE DE VIGO.

16.

Theoria et curatiua methodus, quas sibi effinxerunt primi luis venereae scriptores de vlcere venereo, fere eadem fuerunt, quales iam antea signauimus in priscis auctoribus: si tamen recesseris ab eo, quod magis respexerint nuperi ad astrologica

d) Pract. P. II. L. IV. p. 210. 8. Lugd. 1561.

gica commenta et ad constellationes, tanquam caussas luis venereae vniuersas. e) —

Cum experientia quoque aperte atque manifesto doceret, remedia styptica aliaque, quae olim maxime vsurpabantur, plus nocere, ab vsu eorum medici magis abstinerunt, vel saltim nonnisi summa cum cautione adhibita cum internis purgantibus coniungere fategerunt f) — Iam itaque vnguenta mercurialia primum a BERENGARIO CARPENSI, Gabr. FALOPPIA ET IOANNE DE VIGO commendabantur, ita quidem vt curatissime praepararentur aegri ad eiusmodi medelam et nonnisi dimidia aut $\frac{2}{3}$ hydrargyri adhiberetur g). — Deinde idem IOANNES DE VIGO fumigationes cum hydrargyro quoque suavit adhiberi in vlceribus penis cancrifis, cui fauet quodammodo PERENOTTI DI CIGLIANO h). — Cum vero
guaia-

e) De his vid. HENSLER Gesch. der Luftf. S. 3. sq. et Ios. GRÜNFECK Tract. apud GRVNER. l. c. p. 63.

f) Ant. BENIVENIVS de abdit. morb. causs. p. 259. ed. Venet. 1529. Iac. CATANEVS apud Aloyf. LVISIN. Aphrodis. T. I. p. 325.

g) PERENOTTI DI CIGLIANO del vario modo di curare l'infezione venerea c. 3. p. 75. Torino. 1789.

h) l. c. c. 5. p. 113.

guaiaci lignum, radix sarsaparillae aliaque vegetabilia saeculo medio XVI. coeperint vigere, his hydrargyri vsus pene suppressus est. Non in lue solum venerea ipsa, verum etiam in vlceribus penis, quae ab infectione ipsa, velut mala idiopathica, orirentur, neque essent symptomata luis ipsius, a COLLIO *i*), WYERIO *k*) aliisque veteris methodi Galenicæ affectis defendebantur, quibus quoque seriores plurimi scriptores saeculi XVI. adhaeserunt, velur IO. LANGIVS *l*), IO. FERNELIVS *m*), *Iulian. PALMARIVS n*), Hieron. CAPIVACCIVS *o*) aliique. His adnumerandi veniunt nuperi arcanorum mercatores, qui gloriantur, absque mercurio se posse penitus fugare morbum venereum.

17.

- i*) Cosmētōr medicāeūs triplex fol. Venet. 1621. apud ASTRVC. l. c. p. 574.
- k*) Observ. rar. 4. Basil. 1567. Cf. Vlr. von HVT-TENS Buch von der wunderlichen Arzney des Harzes Guaiacum. 4. Strasb. 1519.
- l*) Epistolae medicinales. 8. Francf. 1539. p. 904.
- m*) De luis venereae curatione. c. 15. p. 579. 8. Batav. 1580.
- n*) De morbis contagiosis libr. VII. 4. Lutet. 1578. apud ASTRVC. de morb. vener. p. 132. (ed. 1738. Paris. 4.)
- o*) De lue venerea. 8. Spir. 1590.

17.

Deinde vero, cum *Paracelsica* et *Chemica* schola plures sibi acquireret affeclas, cumque vegetabilibus suis nil plane moliri viderent medici, iterum refugere coeperunt ad mercurii internum vsum in lue consummata, ad externum vero in vlceribus penis, quae nunc iam vbique venerea habebantur, neque ex alio fonte originem ducere credebantur.

18.

Mercurium sublimatum corrosiuum externe in vlceribus adhibuerunt iam faeculo XVI. varii chirurgi, praesertim vero Petrus VAN DER STYLLE *p*) et Alex. PEDEMONTANVS *q*). Cum causticis simul etiam sublimatum mercurium externe applicat Ambros. PARAEVS *r*). Interne vero varia mercurii praeparata propinabantur maxime ab affeclis scholae chemicae, qui ideo bella saepe acerrima cum Galenicae doctrina defensoribus gesserunt. Antonius

FRA-

p) Chirurg. Handb. p. 211. ed. 1611. 8.

q) De secretis p. 110. ed. Lugd. 1561. 12.

r) Opp. lib. XVIII. p. 719. ed. *Guillemaux*. 1582. fol.

FRACANCIANIS), IO. CRATO DE KRAFT-HEIM *t*), Hercules SAXONIA *u*), IOSEPH. QVERCETANVS *x*), EUSTACH. RVDIVS *y*), PAULUS DE SORBAIT *z*) modo mercurium praecipitatum rubrum, iam turpethum minerale, maxime vero mercurium dulcem cum absorbentibus iunctam, imo ad salivationem vsque dandum, suaserunt.

Ipsam vero internam vsum mercurii sublimati in vlceribus virgae praecipue RICHARDUS WISEMAN *a*) ita suavit, vt binas drachmas eiusdem cum eadem portione cinnamomi; galangae, curcumae et croci dimidia parte infunderet aquae fumariae libris binis, et in balneo mariae per nycthemeron asseruatam mixturam postea colaret. Cum his mercurialibus, quibus SENNERTVS *b*) quoque addit mercurium nitro-

s) De morbo gallico fragm. 4. Batav. 1563.

z) De morbo gallico comment. p. 65. 8. Frsf. 1594.

u) Luis venereae perfect. tractat. 4. 1597.

x) De praescar. philosoph. verae medic. mater. p. 117. 8. Genev. 1603.

y) De morb. occult. et venenat. Lib. V. c. 18.

z) Praxis medica, 1682. fol.

a) Eight chirurgical treatises. Vol. II. lib. VIII. p. 306. (ed. Lond. 1734. 8.)

b) pract. lib. VI. P. IV. c. 23. p. 1028. (ed. fol. Lugd. 1666. T. IV.)

nitrosum, semper decocta lignorum, praecipue guaiaci, iungebantur. Quae quidem methodus, interna remedia cum externis causticis exhibendi, nostro etiam saeculo placuit plerisque medicis, neque mutata mox theoria mali venerei et ulcerum venereorum prohibere potuit, quin continuaretur vsus eorumdem remedium.

19.

Verus opinio de ortu ulcerum penis ex decubitu humorum cholericorum ab hepate, quanquam a paucis saeculi XVII. scriptoribus, e. g. Io. IOHNSTONIO c) et FABRICIO HILDANO d) adhuc defenderetur, adeo tamen a plerisque reiecta est, ut potius ad venenum aliquod, ad miasma specificum, ad vaporem malignum refugerent, cuius naturam perspicere se non posse profitebantur. Sic primus Aurel. MINADOVS e) errorem externum dicit esse causam infectionis, et producere

vi-

c) Idea vniuers. medic. pract., Lib. XI. p. 729. (ed. 12. Amsterd. 1644.)

d) Obseru. chirurg. Cent. III. obs. 8. (fol. Fref. 1646.)

e) De virulentia venerea. 4. 1596. c. 28.

virus ignotae naturae, quod vaporis forma destruat partes solidas primum et in membranis gignat *tarolos f)*, in glandulis autem gonorrhoeam. Eandem sententiam defenderunt postea plures, ita tamen ut morbum quidem occultum, causam vero dicerent esse vaporem malignum, in aere circum volitantem, hepar tamen praecipue afficere, dum in corpus humanum per semen corruptum penetret. Tali modo iudicauerunt Dan. SENNERTVS *g)*, Car. MVSITANVS *h)*, Guil. BALLONIVS *i)* cum aliis.

Mox vero cum Franciscus DE LE BOË SYLVIVS *k)* cuperet suam de fermentis et acore theoriam per vniuersum morborum imperium extendere, acidum quoque esse virus venereum statuit, quod Guil. COCKBURNIVS *l)* praesertim experimento quodam clarius ostendere satagit, ubi saniam vlcerum penis succis vegetabilibus colo-

f) *Carolos.*

g) Pract. lib. VI. P. II. c. 3. p. 1006. 1007.

h) De lue venerea. lib. IV. 8. 1698.

i) Consil. med. lib. II. 2. (Opp. T. III. p. 126. ed. Venet. 1735.)

k) Idea prax. med. App. tr. III. af. 9. 64. ed. 1674.

l) Nature and causes of the gonorrhoea. 1723. 8. Lond.

colorem caeruleum impertire obseruauit. Cum Heydent. *OVERCAMPIO* *m*), etiam *Georg. BAGLIVVS* *n*), *Fried. HOFFMANVS* *o*), *Herm. BOERHAAVIUS* *p*), *Gerard. SWIETENIVS* *q*), *Io. ASTRUCIVS* *r*) et innumeri alii eandem sententiam ita tuebantur, vt telam adiposam et cryptas mucosas haberent praecipuam sedem veneni venerei.

20.

Curatiua methodus his opinionibus superstructa parum diuersa fuit a methodo medendi, quam saeculi XVII. scriptores commendant. In quocunque fere ulcere penis venereo phlebotomiam commendaerunt, praeterea mercurium, praesertim inunctionibus applicandum, aut mercurium

m) *Verhandel. van de Pocken* K. IV. p. 517. *Alle de medic. en philos. Worken.* 4. *Amst.* 1694.

n) *Prax. med.* p. 96. *Opp. ed Lugd.* 1704. 4.

o) *Med. rat. syst.* T. IV. P. V. c. 4. §. 9.

p) *Tract. de lue venerea.* p. 50. --- *Praef. ad Aphoridif.*

q) *Comment. ad BOERH. Aphorism.* 1445. T. V. p. 396.

r) *De morb. vener. Lib. II. c. 2. §. 4. p. 103.* (ed. 1738. *Paris* 4.)

C

rium dulcem cum decoctis lignorum, faf-
 fafras, farsae parillae, guaiaci, dulcama-
 rae, chinae aut mezerei, deinde vero ex-
 terne varia caustica mercurii praeparata,
 aut tutiam et vitriolum album. — Ea spe-
 ciatim, quam ASTRUCIVS ^{s)} proposuit,
 curatiua methodus, adeo futilis videtur et
 superficialia, vt theoriam solummodo, ne-
 que praxin excoluisse auctorem pateat.

Circa medium saeculum nostrum mer-
 curii sublimati corrosiui vsus iterum enco-
 miis magnorum virorum elatus adeo com-
 munit euasit, vt ne simplex quidem vlcus
 penis sanare auderent medici absque hoc
 remedio. — Anton. Nunnez Ribeiro
 SANCHEZIVS ¹⁾, qui a Rossiae incolis di-
 dicerat methodum, mercurio sublimato
 vtendi, primus commendauit hoc reme-
 dium Gerardo SWIETENIO, cuius ope
 mox ab omnibus fere chirurgis in vsum
 vocabatur. Experientia vero mox docuit,
 internam eius exhibitionem in vlceribus
 praefertim virgae, adeo ancipitem esse ac
 periculosis stupatam sequelis, vt reii cere-
 tur

^{s)} l. c. p. 285. sq.

¹⁾ Phil. Fried. GMELIN et GAERTNER diff.
 sistens specificam methodum recentiorencan-
 cern sanandi. 1757. 4. Tubing --- A. N. R.
 SANCHEZ vermischte Schriften. 8. 1788. Nürnberg.

tur non multo post a pluribus doctis expertisque medicis, ex quibus allego principes: Car. Fried. HVNDERTMARK *a*), Io. Iac. HVBERVM *x*), Leon. El. HIRSCHLIVM *y*), PIBRACVM *z*), Sam. HAHNEMANNVM *a*) et Christ. GIRTANNERVM *b*).

Sic quoque cicutam nostris temporibus varii, Ant. DE STÖRK *c*) suafore, in vlceribus penis adhibuerunt, dum praefertim refractaria viderentur; ex Io. ANDRÉI *d*) analysi huius remedii tamen patet, neque securum, neque efficax esse semper.

21.

His expositis, quae ad historiam theoriae et curationis vlcerum virgae pertinere vide-

C 2

vide-

- a*) Progr. de ozaena venerea. 4. Lips. 1758.
- x*) Nov. ast. phys. med. acad. nat. curios. Vol. III. ann. 1767. obs. 100. p. 527.
- y*) Beobachtung. über den innerlichen Gebrauch des Sublimats. 1767. 8. Berl.
- z*) Mém. de l'acad. royale de Chirurg. T. IV. 1768. p. 153.
- a*) Ueber die venerische Krankh. S. 800.
- b*) Ueber die Lustseuche Th. I. S. 360. sq.
- c*) Lib. de cicuta. obs. 35. (8. Vienn. 1760.) —
Ios. QVARIN tent. de cicuta obs. 12. 13. —
- d*) Obseruat. upon a treatise etc. 1761. 8.

videbantur, accingo me iam ad opinionem meam de natura, prognosi et medela eorumdem affectuum explicandam.

22.

Diagnos̄is vlc̄erum virḡae in eo praecipue versatur, vt̄ discrimen pateat inter vlc̄era virḡae a laesionibus cuiusuis generis, et vlc̄era vere venerea. Hoc quidem insignem parere saepius videtur difficultatem: cum antiqua iam sit obseruatio, ab immunditie glandis et praeputii, quae nimiam castitatem sequi solet, oriri saepenumero excoriationses imo vlc̄erationes harum partium, quae vero ne vllam quidem infectionem veneream supponunt. Huc quoque pertinet obseruatio, quam in iuvene masturbationibus dedito instituit medicus huius ciuitatis, quod nempe blennorrhoeam benignam sequeretur vera exulceratio glandis, quae quidem minime mercurialibus sed stypticis tantum et iis remediis tractabatur, quae omnino status morbosus generatim requirere videretur. A nimio et immoderato coitu, praesertim cum virgine satis angusta, excoriatur nonnunquam aut laeditur glans et praeputium, neque

que tamen vlla adest suspicio infectionis venereae. — Multum ideoque interessè videtur, vt curatius dignoscantur tales affectus ab vlcere venereis.

Haec quidem maxime signantur sensibilitate praeternaturali, doloribus punctoriis, qui quoque profundum petunt. Ipsum vlcus marginibus duris, callosis, albidis circumcingitur, in fundo vlcis lardacea quasi materies obseruatur, et in ambitu vlcis rubor insignis eminet. Partes, quibus vlcus cancerosum inhaeret, plurimum tumoribus tentantur, arcte in circuitu terminatis. Vlcis profunditas maior est, dum pendet ab infectione venerea, quam cum ab aliis caussis deriuatur: huiusmodi enim vlcera latius serpunt, et amplius diffunduntur.

His praesertim signis differentia patet inter venerea eaque vlcera, quae saepius hydrargyrosin sequuntur, periculosa quidem, sed ichorosa, fluidiori sanie et marginibus flaccidis, fungosis conspicua, nonnunquam tamen aegre discernenda ab infectione venerea. — Dum adest autem complicatio scorbutica, alia obseruantur phaenomena, quae puram adhuc adesse veneream diathesin haud amplius docent. Patet

ret enim in his infectio venerea ex historia morbi, neque tamen negari potest, scorbuticam aegri diathesin aliquid afferre mutationis in marginum madida, rosea, flaccida structura, in latiori ambitu vlcerum et sanie aquosa adeoque acri, vt omnes vicinas partes arrodat.

Haud minoris momenti esse videtur discrimen vlcerum virgae, quae immediate post infectionem, et illorum, quae in decursu luis ipsius oriuntur. Haec enim longe minorem ostendunt sensilitatem, maiorem autem pertinaciam, neque facile ad suppurationem perducuntur. Discrimen vlcerum penis idiopathicorum et sympathicorum summi est momenti, neque curatiua methodus aliter determinari potest, nisi respectu habito ad tempus morbi, quo apparent.

23.

Post infectionem ipsam quae immediate sequuntur, vlcera solent apparere ab vnus nychthemeri ad aliquot septimanarum spatium: neque negari potest experientiarum copia, quibus constat, omnino per plures septimanas protrahi posse inter-

interuallum inter infectionem et vlcerum apparitionem.

Frequentissima vlcera reperiuntur ad coronam et fraenulum glandis, neque tam rariora sunt in glande ipsa, quam vulgo creditur. In praeputio tamen solent esse maiora ambitu quam in corona aut in glande ipsa. Saepius obseruavi vlcerum cateruam per totam glandem disperforum, minimorum, eamque figuram referentium, quam *choux - fleur* Galli vocant.

24.

Theoriae recentiorum de ortu vlcerum penis ipse quoque assentior. Virus enim venereum stimulo validiori praeditum, agens in superficies corporis nostri, separationi humorum destinatas, eam mox in solidis partibus producit murationem, quae alterationi humorum secretorum et expulsiōni materiei nociuae apta est. Dum autem virus venereum eas adgreditur superficies, quae porosae sunt et secretioni haudquaquam inseruiunt, necessario sequitur destructio partium solidarum a valido stimulo, et inde alteratio humorum, qui vasis continentur. Haec quidem videntur exul-

exulcerationis esse vera causa, quae dum oritur, prima est species vlcis virgae. Altera vero in laesione vasis cuiusdam lymphatici, aut in inflatione eiusdem consistit, quam tamen resorptio veneni in massam sanguinis haud adeo frequenter sequi solet.

Symptomata, quae concomitantur vlcera virgae, praetereunda puto, nisi ad sympathiam consilia transtulero, quae inter testiculos, funiculum spermaticum, tunicam darton et cutem scroti obseruatur. Pendere quidem haec videtur a nexu nervorum spermaticorum cum ramis nervi pudendi communis, et producit varios dolores testiculorum, imo erysipelatosam inflammationem cutis scrotum inuestientis. Hoc quidem symptoma, a nemine fere animaduersum, adeo commune videtur fuisse hac praecipue aestate praeterlapsa, vt vel leuissima vlcera penis venerea, bullas crystallinas, concomitatum fuerit. Superfuit idem symptoma, sanatis iam vlceribus, adeoque pertinax sese monstrauit, vt effugeret omnes fere artis conatus.

25. *Quod prognosin huius mali attinet, ne vllum quidem vlcus penis venereum natura ipsa sanari, effatum est scriptoris, senatoria grauitate et quasi e Delphica tripodē commenta sua et opiniones pronunciantis e). Experientia autem ipsa satis refutatur haec propositio: namque altera species vlceris virgae, lymphatica vel crySTALLINA, non solum saepius natura ipsa sanatur, absque vlllo artis auxilio, verum etiam re-sorptionem virus venerei ne semper quidem admittit.*

Vlcera autem primae species, praepostere sanata, aut solis externis remediis tractata, aut subito euanescentia, veram luem attrahere certo certius experientia constat. Imo retropulsū virus venereum ex vlceribus penis nonnunquam tabem ipsam aut phthisin vlcerosam pedissequam habuit.

Quo pauciora adsunt vlcera penis, eo magis anceps euadit curatio: semper phimosin attrahere videntur, praesertim, dum non rite mundantur. Ob eandem rationem vlcera, quae in glande oboriuntur, rarius multo curam renuunt, quam quae in praeputio apparent.

Quo

e) Christ, GIRTANNER über die Lustf. Th. I. p. 209.

Quo tardius vlcus venereum penis post infectionem apparet, eo pertinacius obseruatur. Dum mox post infectionem oritur, maior procliuitas adest ad inflammationem et suppurationem: dum autem nimis tarde animaduertitur, infectio massae humorum fere semper timenda est.

Ipsa vlcera eo leuiora curatu sunt, quo rubicundiora ambitu, quo crassior materies purulenta, quo regularis magis ipsa peripheria: alias in malignitatem tendunt.

Altera species vlcerum penis ea ratione periculum attrahit, dum diutius persistunt, et infectionem massae humorum secum ducunt.

26.

Vt vlcera penis curentur, tres fere requiruntur indicationes:

1. Exstirpetur virus vlcerosum, exciterur inflammatio benigna, quam consolidatio partium aut suppuratio saltem sequitur.
2. Aboleatur nimia partium sensilitas: quae periculum alias summum attrahit.
3. Caueatur infectioni massae humorum, quae quidem non tam cito, sed saepius tamen sequi solet.

27.

27.

Primam indicationem sequimur, dum caustica, irritantia adhibemus. Praeter extirpationem ope cultri, et applicationem lapidis caustici, quas penitus relegandas puto, cum ipse malignam et cancerosam indolem vlcis comitari obseruaerim haec applicata remedia; *mercurium praecipitatum rubrum*, *mercurium sublimatum corrosiuum* et *calcem viuam* valde saluti esse expertus sum. Cautelae tamen sequentes in his remediis adhibendis non negligendae:

1. Non nisi in ipso initio vlcis venerei applicanda puto, cum in decursu omnino resorptio videretur iisdem accelerari et nimia sensilitas adhuc augeri, ideoque gangraena sicca sequi posse. Eadem nimia sensilitas dignoscitur ex rubicunda facie vlcis, et doloribus pungentibus in ambitu.

2. Nisi eschara sequatur statim vsum causticorum, subito abstineto ab eorum applicatione: eo enim modo facillime resorptio imminet.

3. Curato, vt calx viua recens parata sit, vt mercurius sublimatus adhibeatur forma fluida, et mercurius praecipitatus ruber forma solida.

4. Ab-

4. Abstineas a balsamicis, pinguibus vnguentis, quibus tamen rite miscere potest mercurius praecipitatus ruber, dummodo vlcus aliquatenus purum sit. Alias inflammationi manifesto obstant.

Forſan *calomelas* SAVNDERSII, *acetuſum* SCHWEDIAVERI, *ſuffumigationes cinnabarinae* ANDRÉI oppido profunt: ipſe tamen, quod praefertim duo poſteriora remedia attinet, expertus non ſum eorumdem efficaciam.

28.

Quemadmodum cauſtica praecipue proficua ſunt in initio morbi, et dum conſtitutio aegri phlegmatica, vlcus ipſum flaccidum, laxum effundit aquoſam ſaniem: ita quoque, vbi nimia aedeſt ſenſilitas, inflammationis gradus nimis adauctus, conſtitutio aegri nimis irritabilis, nil praefertim videtur ſopientibus, ſedantibus, opiatibus, et inter haec *opio puro* in aqua deſtillata ſoluto. — De ſaturninis dubito, an ſaepeius multo profunt, quam noceant; nunquam exhibui eadem, niſi dum vlcus fuerit idiopathicum, inflammatio inſignis: neque tamen applicaui, niſi opio nupta.

Vniuerſam anti-phlogiſticam diaetam neceſſario requiri puto: affectus, vini potus

tus et corporis exercitatio nimia praecipue viranda: in ipso vehementissimo inflammationis gradu hirudines in femorum interna facie applicandae, aut venae-sectio ipsa tentanda videtur, quippe quae, licet a multis taxetur, multa tamen emolumenta affert, dummodo in corporibus maxime irritabilibus, iuuenibus, plethoricis, et in ipso inflammationis gradu summo adhibeatur.

29.

Quod tertiam attinet indicationem, discrimen hic quidem maximi momenti esse puto inter ulcera idiopathica et secundaria aut symptomata. Illa enim non frequenter omnino transeunt in vniuersalem, dummodo rite tractentur: attrahunt saltem bubones, qui antecedunt infectionem massae humorum.

Fac, ne diu persistat vlcus penis primum, quo facto ne vlllo quidem modo resorptio venit metuenda. Facilius curatio fit iisdem remediis topicis vel causticis, vel sedantibus, prout eadem indigitauimus. Quandoque bubones oriuntur tanquam pedissequi vlcere, neque tamen topica remedia eosdem produxisse puto, sed

sed iam ante applicationem topicorum virus vlcerosum resorptum erat.

Mercurialia interna, nimirum mercurius sublimatus, aut vnguenta mercurialia a plerisque recentioribus in primariis vlceribus quoque commendata, omnino necessario requiruntur in lue ipsa et in vlceribus secundariis, symptomaticis; verum enim vero ne noxia, tamen inutilia plane videntur, dum virus venereum nondum fixum statumque locum obtinuerit. Causantur enim fere semper mala plurima topica et eruptionem morbi venerei.

30.

Cum autem aliquid nimis facere quam negligere aliquid malumus in vlceribus tarde erumpentibus aut malae indolis opiata interne danda maxime suadeo et roborantia cum parua mercurii copia. *Corticem* praecipue peruuiianum cum aqua calcis infusum, aut quassiam, extracta amara magnopere proficua puto ad resorptionem auertendam, dum calomelanos aut mercurii sublimati parua copia simul exhibeatur.

T H E S E S.

I.

Affirmo, in bubonibus *primariis*, siue iis, qui ab infectione immediata originem ducunt, suppurationem promouendam et operationem chirurgicam instituendam esse; in bubonibus vero *secundariis*, siue ab infectione immediate originem non ducentibus, curationem antivene-ream vniuersalem adhibendam esse.

II.

Syringem, quo plerumque ad injectiones vrethrae in gonorrhoea utimur, vitiis laborare obseruavi. Cum enim, uti liquet, in gonorrhoea venenum venereum in fossa nauiculari penis plerumque situm sit, syrinx modo dictus vero in apice tubuli, qui vrethrae immittitur, apertura praedita sit: injectio vltterius quam debet propellitur.

Quod

T H E S E S.

Quod quum vero nonnullis incommodis, iisque interdum non levisimis, e. g. dysuriae, occasionem det: hanc syringis conditionem reformandam esse censeo. Hæc vero ratione ab istis vitiis liberari posse persuasum mihi est, nempe: si syringis tubulus longitudinis pollicaris, vel aliquantulo majoris, in apice clausus, cuius latera duabus aperturis instruerentur, præfigatur. Hoc modo injectio non nisi fossæ nauiculari insisset.

III.

Contendo, nitrum in gonorrhoea non solum inutile, sed etiam nocium esse.

II.

W 78

PICA

7

DE
 V L C E R I B V S
 V I R G E A E
 T E N T A M E N
 H I S T O R I C O - C H I R V R G I C V M

FA
 D. I
 P R O
 P H Y S I
 D I R E
 M E D
 E R V
 M A R

